

Výzkum odhaluje nedostatečné povědomí žáků o kyberkriminalitě

14.2.2024 - Jitka Čmoková | Krajský úřad Karlovarského kraje

Výzkum Vnímání kyberkriminality mezi žáky na druhém stupni základních škol byl realizován v rámci projektu Kraje pro bezpečný internet.

Prvotně byl realizován v roce 2018 a nyní byl po pěti letech zopakován za účelem porovnání výsledků. Z Karlovarského kraje se do výzkumu zapojilo takřka 2 500 žáků.

S rostoucím využíváním informačních technologií mezi dětmi se stává otázka jejich kybernetické bezpečnosti stále naléhavější. Téměř všichni žáci druhého stupně základní školy mají svůj účet na sociálních sítích a pohybují se denně v kyberprostoru. Výzkum Vnímání kyberkriminality u žáků na druhém stupni základních škol realizovaný v rámci projektu Kraje pro bezpečný internet na konci roku 2023 ukázal, že žáci mají stále nedostatečné povědomí o tom, co na internetu mohou nebo nemohou dělat, respektive, jaké chování je považováno za kyberkriminalitu.

Den bezpečnějšího internetu

Výstupy výzkumu představil projekt Kraje pro bezpečný internet při příležitosti Dne bezpečnějšího internetu. Den bezpečnějšího internetu je mezinárodní iniciativou sítě INSAFE. Cílem této aktivity je upozornit na rizika spojená s užíváním internetu zejména ve vztahu k dětem. Zatímco celková kriminalita v České republice dlouhodobě klesá, kriminalita v kyberprostoru je na trvalém vzestupu. A bohužel se nevyhýbá ani těm nejzranitelnějším, tedy dětem.

Znalosti a zkušenosti s kyberkriminalitou

Stejný výzkum byl realizován i v roce 2018, je tak možné porovnat, jak se vnímání kyberkriminality žáků za pět let změnilo. V rámci aktuálního výzkumu, do kterého se zapojilo 53 064 žáků druhého stupně základních škol, se ověřovaly znalosti žáků, zda mají povědomí o tom, jaké jednání je v kyberprostoru trestné.

„Žáci měli nejnižší znalost týkající se problematiky porušování autorských práv. Sdílení filmů označilo jako trestné pouze 34 % žáků. Nejčastěji žáci označili jako kyberkriminalitu příklady neoprávněného přístupu k počítačovému systému (přes 85 % respondentů) nebo phishingový útok,“ informoval pplk. Ing. Mgr. Tomáš Daňhelka, z Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování, který je autorem výzkumu. Ve srovnání s výsledky výzkumu z roku 2018 stoupla znalost žáků, jaké jednání je v kyberprostoru trestné, o jednotky procent.

Z výzkumu také vyplynulo, že děti nejsou pouze oběti kyberkriminality, ale v častých případech i sami pachatelé. Z kyberkriminality se nejvíce žáci na internetu dopouštějí různých forem neoprávněných přístupů, nejčastěji se jedná o neoprávněný přístup k sociálním sítím jiné osoby nebo také porušování autorských práv. Z porovnání s výsledky z roku 2018 je patrné, že došlo k nárůstu povědomí o tom, co je v kyberprostoru trestné, i když pouze o několik procent.

Vzdělávání v oblasti kyberbezpečnosti

Výzkum zjišťoval, jaké informace o kyberbezpečnosti žáky zajímají a od koho by je rádi slyšeli. Respondenti uvedli, že by tyto informace slyšeli nejraději od svých učitelů v rámci výuky, dále pak od policistů, kteří kyberkriminalitu vyšetřují. Nejvíce měli žáci zájem o téma umělé inteligence a podvodů na internetu.

„Tyto výsledky jsou klíčové pro budoucí směřování aktivit projektu Kraje pro bezpečný internet. Projekt se zaměří na vzdělávání pedagogů v této oblasti, aby dále byli schopni předávat relevantní informace o kyberbezpečnosti žákům. Dále pak budou směřovat preventivní aktivity do oblasti ochrany autorských práv, kde mají žáci stále nedostatky. Žáci projevili zájem o prohloubení znalostí v oblasti umělé inteligence. Přesně na tuto oblast se zaměřují nové e-learningové lekce, které budou představeny v první polovině roku 2024“, uvedla Ing. Lucie Časarová, vedoucí projektu Kraje pro bezpečný internet.

Projekt Kraje pro bezpečný internet

Projekt Kraje pro bezpečný internet je společnou iniciativou všech krajů ČR v oblasti elektronické bezpečnosti. Projekt je realizován pod záštitou Asociace krajů ČR. Aktivity projektu koordinuje Kraj Vysočina. Vznik výzkumné zprávy podpořilo Ministerstvo vnitra z dotací z Programu prevence kriminality MV ČR. Mimo aktivitu výzkumu byl v roce 2023 realizován soutěžní kvíz, do kterého se zapojilo více jak 42.000 dětí. V rámci projektu vznikly také e-learningové lekce, pracovní listy, videospoty nebo podcasty, které jsou volně a zdarma dostupné na webových stránkách www.kpbi.cz. Zde je také ke stažení kompletní výzkumná zpráva.

Na bezpečnostním portálu Karlovarského kraje je k dispozici zpráva z výzkumu, která se vztahuje k datům přímo z Karlovarského kraje.

<https://www.kr-karlovarsky.cz/aktuality/vyzkum-odhaluje-nedostatecne-povedomi-zaku-o-kyberkrimin-alite>